

Kosilo je eno uro po sončnem zahodu; dosto požnih Turkov je le enkrat na dan o tej uri. Drugi zajterkovajo večkrat na dan: prvič po zjutrajni molitvi in potem opoldne kakošno sadje, ob pêtih spet jedó kaj malega. Zajterk obstoji iz kave in kajmaka, ki je jed iz mleka, opresnika in dínj; vživajo tudi šerbet, s cukrom napravljena zmes iz maline in jagod ali marelic. Neka druga Turkom preljuba hladivna pijača je jaourt, enaka kumisu kalmukov, ktero napravljajo iz mleka in olovine ali vinskih drož, po katerih zavrè mleko. Jaourt se zgosti sčasoma in tako se dá ohraniti dolgo časa. Naj bolj priljubljena pa je Turkom kava (kofe). Da se vpijanijo, jedó mak (opium), kterege se nekteri Turk tako navadi, da mu ni nagel strup; počasi pa vendar podkopuje zdravje ravno tako, kakor nezmerno pitje vina in žganja pri naših pijancih.

Turški kruh ni kvašen, tedaj je le po peki za vzitek. Močno v navadi je tudi le pražiti (roštati) žito in pražene zernja zobati. Tudi postne dní imajo Turki; takrat morajo tešči biti od sončnega izhoda do zahoda. Ponoči smejo jésti, toda le tako dolgo, dokler se zamore bela nit razločiti od černe. Tako ukazuje kóran. Koj po jédi si utakne Turk lulo (pipo) v usta; tobak pijó celi dan, pa tako polagoma, kakor opravljajo sicer vse svoje opravila. Lule so Turkom ljubice, ktere kinčijo kar naj bolj morejo. (Dalje sledí.)

Kratkočasnice.

— Nek gospodar je imel sila hudo ženo. Nič ji ni bilo prav. Vedno je renčala in možu življenje po mogočosti grenila. Terpinčeni mož se je čez njo velikrat pritoževal gospodu fajmoštru. Fajmošter so mu marsikaj svetovali: „Upotrebuji mile besede“, so rekli. „Pojdi preč, kader razsaja“. „Kupi klepetulji kaj na sejmu, ter ji podari“. — „Če vse ne pomaga, pretepi jo enkrat do dobrega“. Mož je vse to poskuševal, pa nič ni pomagalo. Ko se je nekega dne fajmoštru vnovič zoper ženo bil pritoževal, mu rečejo: „Če je pa taka, prijatelj, moraš tedaj svoj križ poterpežljivo nositi“, „Mož se praska za ušesmi, gre domú, si nabaše svojo drago zakonico na ramo, ter jo nosi po hiši okoli, rekoč da gosp. fajmošter so mu tako storiti velevali, in lejte! — pomagalo je. J. Š.

— Neko deklè se je moglo po sili možiti. Ko duhovni gospod žalostno nevesto pred oltarjem vprašajo: „ali te je volja vzeti I. I. za moža?“ reva prav odkritoserčno odgovori: Gospod fajmošter! Vi ste zares prvi, ki me o ti zadevi prašate za voljo mojo.

— Nekod je bilo govorjenje od dekliča, ki ima snubačev na cente. „Kako je to?“ — pravi eden — „saj ni ne lepa ne bistrourna. Kaj to! — zaverne drug — pa je bogata in — bolna.

— Na Angležkem se je en strojár oženil s hčerjo nekega mesarja. K poroki je zvonilo. Nekdo praša svojega znanca: kaj pomeni zvonjenje? „Nič“, mu odgovori, „kakor zvezo kože s kostmi“.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Siseka 15. jan. Dve leti zaporedoma so zalivale povodnji naše polje tako, da so nam pokončale ozimino in da celò spomladi nismo mogli iznova sejati. Ker je poslednja jesen lepa bila, smo se nadjali, da nam saj letos ne bode manjkalo kruha in da v 3 letih bomo saj enkrat kaj pridelali; — ali spet je ta up splaval po vodi: od 8. tega mesca stoji vsa naša posetev pod vodo in tako že tretje leto terka lakota na naše vrata. — Res je, da je Sisek pri vsi svoji kupčii še zmirom vas, —

ali so pa Sisečani tega krivi ali okoljšine tega kraja, bo lahko razsoditi vsakemu, kateri po večdnevni plohi pride v ta kraj in vidi, kako od ene strani Kupa, od druge pa Sava vkljub mnogim jezom potopujete celo okrajno, da je velikemu jezeru enaka in Sisek podoben otoku, do kterege ne pelje celò noben most. Kdor vso to vidi, bo lahko zapopadel revni stan našega polja, — ali kako je to mogoče, da Sisek še mostov nima, čeravno tešejo tukaj naj lepši les za ladje in mostove in ga vozijo v druge kraje, — to zastavico kdo nam jo ugane?

Iz Štajerskega 21. jan. K dopisu iz Štajerskega od 1. t. m. pristavljam veselo novico, da tudi slavno deželno poglavarstvo v Gradcu je za zložbo slovenske strani sekovske škofije z lavantinsko. Serčno nas veseli, da je deželni poglavar grof Strassoldo, kateri stoji še le kratek čas na čelu naše kronovine, tako hitro zapopadel željo in potrebsino naroda slovenskega. Slišali smo, da se je slavni gospod močno poganjal za postavljenje ljubaiškega škofa, ali vendar je prevladalo mnenje, da, česa sam presvitli metropolit za potrebno spozná, se nima prezirati. S terdnim zaupanjem gledamo zdaj na milost visoke vlade in na pravičnost sv. očeta papeža, da se bodo uslišate želje v vsih viharjih Austrii nepremakljivo zvestega in sv. materi katoljski cerkvi vedno vernega naroda.

Iz Celovca. Za napravo železnice iz Koroškega, ki bi se stikala z cesarsko železnico na Štajarskem, je niveliranje že dokončano in kmalo se bo načert predložil ministerstvu. Pot za to železnico je naznanjena na trojno stran: dvě ste, ki peljete iz Celovca v Maribor (Marburg), ena pa, ki pelje iz Celovca v Celje. Ktera se bo izvolila, se še ne vé.

Iz Ljubljane. Gosp. dr. Klun, omenivši v „Laib. Zeit.“ vesele novice, da besednjak, osnovan na Vodnikovem rokopisu, pride na stroške presvitlega našega g. knezoškofa na dan, je razglasil o omenjenem rokopisu zanimive zgodovinske čertice, iz katerih povzamemo sledeče: „Mojster slovenskih pesnikov je skozi veliko let vès čas, ki mu je ostajal čez druge dela, pridno obračal na izdelovanje slovenskega slovarja, Že leta 1802 se je v 63. listu Bernskega časnika „patriot. Tagbl.“ z veliko častjo govorilo od tega besednjaka in reklo, da pride kmalo na svetlo. Al preteklo je skor pol stoletja in rokopis je žalibog! vedno le ostal — rokopis. Pohlevni Vodnik je pilil in pilil na delu svojem, in neutrudljivo nabiral besede po kmetih, kjer se je slovenščina čista ohranila, zraven tega pa tudi prebiral dela Jambresiča, Troca, Tomsa, Dobrovskega, Rodde-ta, Stulli-ta itd., da bi tako doveršil besednjak po uzoru svojem. Z vsem tem še ne zadovoljen, je iskal dobrih besed v slovarju „dictionarium“ leta 1704 natisnjem v Moskavi, v slovnici Popovičevi in v spisih Smotriskovih, Sovičevih, Frenčellovih itd., naj so bili pisani s cirilico ali glagolico. Nikdar pa ni tuje besede vzel v slovar svoj, ako ni bila v duhu jezika slovenskega. Tako nabiraje brez počitka je nabral za 30.000 nemških besed slovenskih in dobrih slovenskih. Namen njegov je tudi bil: pregovore in prislovice domačega jezika vplesti dotičnim besedam, in ravno to ga je mudilo veliko v doveršbi slovarja. Za podlago nemško-slovenskega dela si je izbral takrat naj bolji nemški besednjak Adelungov. Leta 1813 je mislil dokončati delo; izdal je že za pokušnjo eno pôlo. Zrajtal je celo delo na več kot 80 pol srednje osmirke, in želel ga je v ličnem natisu izročiti svetu. Ker pa mu je dnarja manjkalo celo delo izdati na stroške svoje, je razpisal naročbo. Al vojska je vstala — in zaostalo je ž njo tudi namenjeno delo. Umerl je slavni mož (leta 1819)

in delo truda polno ni zagledalo belega dneva! — In spet je preteklo 30 let, da se ni oživila misel, dati to delo na svetlo. „Slovensko društvo“ v Ljubljani pod vodstvom dr. Bleiweis-a v letu 1848, prepričano žive potrebe obširnega slovenskega slovarja, ne pozabi lepega Vodnikovega zaklada ter prosi slavnega gosp. profesorja Metelko-ta: naj ga blagovoli posoditi društvu za izdelk velicega slov. besednjaka. Gosp. profesor to radi storé in „slovensko društvo“ se je z naj večjo pridnostjo lotilo težavnega dela, kterege je končalo z združeno pripomočjo veljavnih domorodcov. Al tudi društvu je, kakor Vodniku, manjkalo dnarja drago delo spraviti na svetlo. Rokopis je spet ostal — rokopis, dokler milostljivi knez niso v nekem pomenku z dr. Bleiweisom 28. decembra 1853 izrekli blagosercne domoljubne besede: „vstani slovar!“

Al tudi o tem, da se je delo zakasnilo od leta 1851 do letošnjega, vladuje očitno višja roka, in zares prav je bilo, da se je zakasnilo, ker od leta 1851 se je zaklad slovenskih besed, ki so dan današnji vsakemu stanu potrebne, pomnožil tako, da bi smeli obžalovati, ako bi bilo prišlo delo za 3 leta popred na dan. Veliko tavžent potrebnih besed se bo zamôglo sedaj pridjati prvi Vodnikovi in drugi društveni osnovi in marsikaj popraviti. Presvitli knez želé, kolikor je sploh pri besednjaku mogoče, delo popolnoma.

Nadjamose, da bodemo v stanu kmalo kaj več naznaniti v vredstvu nakupičenega blaga, ktero potrebuje izverstnega jezikoslovca in hitrega delavca, da položi zadnjo roko na delo, ktero je že Vodnik začel.

Iz Ljubljane. Sliši se, da rudarijo v Holovšah v Loškem kantonu hoče kupiti neka angležka družba, ki bo spomladi poslala zvedenega moža v ta kraj, da pozvé vse rudarske, gojzdne in cestne razmere. Posebno lepa kotléna ruda zapopada tudi srebro. Ako se ustanovi to rudokopstvo, bo dajalo zaslužek mnogim revnim gorjancem te okolice.

Novičar iz mnogih krajev.

Spet se sliši, da nova osnova cesarskih gospósk bo končana do mesca majnika. — C. k. policijske vradnije so ustanovljene po novem že popolnoma: v vsih poglavnih mestih cesarstva je 29 policijskih vodstev, zraven teh je 60 okrajnih in 36 policijskih komisarstev, 24 manjših ekspozitur in poleti v toplicah bivajočih inšpekciij, — v vsem skupej je 1600 osóeb v službi c. k. policij. — Osnova politično-sodnijska štajerske dežele je že gotova in bo kmalo stopila v djanje; razdeljena je po ti vredbi štajarska dežela v 3 okrajne (kresije) s sedežem okrajnih gosposk v Gradcu, Marburgu in v Bruku. Sodije 1. stopnje bojo: deželna sodija v Gradcu, okrajne sodii v Celji in v Lubnu (Leoben); deželna sodnija v Gradcu obsega Graško okrajno in Gradec; okrajne sodii v Celju in Lubnu pa spadate z okrajno Marburško in Bruško. Deželna nad sodija bo v Gradcu. — Po prerajtbi, ki smo jo brali te dni v nekem Dunajskem časniku, ne nese sploh nobena hiša več kakor 3 in pol od sto. — Ogersko deželno poglavarstvo je razglasilo, da pred spolnjenim 22. letom sklenjene ženitve ne oprostijo nobenega vojaščine. Ta prepoved je za to oklicana, ker na Ogerskem, zlasti v Slovákii, se ženijo že 15 ali 16 let stari fantje, da se tako oprostijo vojaške dolžnosti; dost nevest je le 12 ali 13 let starih. Ker oženjeni sinovi ostanejo na domu očeta, je v marsikteri koči po 3 ali 4 družin na kupu. — Naj višja sodija na Dunaji je razsodila, da tudi to je pokotna pisarija, ako pokotni pisac dóbi kakošnega advokata, ki mu podpisuje njegovo pisarijo. — Novice

iz Turškega sežejo do 17. t. m. Knez Gorčakov je že v mali Valahii, kjer je imelo Aurepovo kardelo do 18. t. m. združeno biti. Od 10. t. m., ko je bila pri Četati skoz 5 dni strašna, in, kakor se zdej sliši, še štirikrat huji bitva kakor pri Oltenici, kjer je tisuč in tisuč vojakov na obéh stranéh padlo, je začasno potihnila vojska; gotovo je sedaj, da je padlo dvakrat več Rusov kakor Turkov, ki so Ruse zapodili proti Radovanu. Nesrečna ta bitva je osupnila Ruse zlo, ker so mislili, da pri prvem napadu bojo zadervili Turke čez Donavo. Rusi delajo okope sedaj pri Radovanu, Turki pa vlečejo zmirej več vojakov h Kalafatu. Govorica je, da so Rusi šli pri Silistrii čez Donavo in obsedli Silistrio, odkodar so 13. t. m. tudi Turki poskušali čez Donavo na uno stran iti; gotovo pa to še ni. Da Rusi ne mislijo Moldave in Vlahije tako hitro zapustiti, kakor pogodba mirú veleva, je očitno iz tega, da je rusovski vojskovodja živež za svojo armado poskerbel že do konca junia. Rusovska poslanca v Parizu in Londonu nista še zapustila svojih poslanstev, kar je znamenje, da razpertija med temi vladami še ni priklopela do verha. — V Černogori se žuga klobčič razpertja med naj imenitnišimi plemeni te deželice zmiraj bolj zaplesti; 14. t. m. je šel c. k. oberstlajtnant Stratimirović na Cetinje poravnat te razpertije. — V Švajci je taka suša in tako pomanjkanje vode, da stojé policijski vojaki pri vodnjakih, da sleherni vzame vode le za pijačo, ne pa za perilo ali drugo potrebo. Morebiti je Jolsvajski prerok, ko nam je sušo prerokoval to zimo, le mislil na Švajco?

Naznanilo.

Razlaganje: kako senožeti obdelovati, od kterege so „Novice“ že govorile v 5. listu, se bo po dovoljenju vikše c. k. šolske oblasti začelo prihodnje nedeljo, to je, 29. dan t. m. ob enajstih dopoldne, in bo sledilo potem vsako nedeljo. Nauk v nemškem jeziku bo terpel vsakbart eno uro; v 12 urah misli gosp. inženir končati poglavitne reči. Razlagal bode v Ljubljanskih šolah tam, kodar je učilnica 3. realnega razreda, nasproti licealni bukvarnici.

Povabljeni so vsi gospodje posestniki senožet in ki bojo morebiti kadaj opraviti imeli z njimi, kakor sploh vsi, kterim je mar za napredek kmetijstva.

Odbor kmetijske družbe v Ljubljani 20. januaria 1854.

Vinorejcem in sadjorejcem.

Kmetijska družba v Ljubljani je po naročilu prejela iz Kremisa 60 rezelnikov za terte (Rebmesserscheeren), ki so bili lani v Vipavi in na Dolenskem z veliko pohvalo poskušeni; zraven teh je dobila tudi 6 drevesnih škarij za gosence. Rezelnik veljá 1 fl. 20 kr., škarje pa so po 2 fl. 6 kr. Kdor želi to ali uno orodje imeti, naj se oglasi v pisarnici kmetijske družbe pri gosp. Brusu.

Stan kursa na Dunaji 23. januaria 1854.

Obligacije	5 %	90 1/4 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	79 1/4 fl.
državnega	4 1/2 %	80 1/4 "	Windišgrac. " " 20 "	26 3/4 "
dolga	4 %	72 "	Waldstein. " " 20 "	27 1/8 "
	3 %	55 "	Keglevičeve " " 10 "	10 1/4 "
	2 1/2 %	45 3/4 "	Cesarski cekini.	5 fl. 56
Oblig. 5 % od leta 1851 B	111	"	Napoleondor (20 frankov)	10 fl.
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %	88 1/2	"	Suverendor	17 fl. 15
Zajemi od leta 1834	229	"	Nadavk (agio) srebra:	
" " 1839	132 1/2	"	na 100 fl.	25 1/2 fl.

Srednja cena mernika (pol vagana) žita: V Ljubljani 21. januar.
 pšenice domače 3 fl. 28.; banaške 3 fl. 40. — turšice 3 fl. 10. — soršice 3 fl. — — reži 2 fl. 38. — ječmena 2 fl. 6. — prosa 2 fl. 12. ajde 2 fl. 6. — ovsá 1 fl. 13. — V **Kraju** 23. januar.: pšenice domače 3 fl. 37 1/2.; banaške 4 fl. 4 1/2. — turšice 3 fl. 14. — soršice 3 fl. 13. — reži 2 fl. 51 1/2. — ječmena — fl. — — prosa 2 fl. 20. — ajde 2 fl. 12. — ovsá 1 fl. 13 1/2.
 V **Kraju**: prešiči, funt po 9 1/2 kr. — 8 1/2 kr.
 Slanina (špeh) v bohih cent 25 fl. 20, v ribah 24 fl.